

PŁAZY W TARAPATACH

MAŁGORZATA
ŁACIAK

*Kumak górski
Bombina variegata
fot. Małgorzata Łaciak*

Płazy to najbardziej zagrożona wyginieciem grupa kręgowców na świecie. Jedną z głównych przyczyn ich wymierania jest degradacja i zanik odpowiednich siedlisk. Prowadzimy badania naukowe nad różnymi gatunkami płazów i realizujemy projekty mające na celu ich czynną ochronę.

Wyraźne zmniejszanie się liczebności płazów w różnych częściach świata obserwowano w latach 80. XX wieku. Płazy ginęły nie tylko na obszarach zdegradowanych i zanieczyszczonych, ale także na terenach cennych przyrodniczo, nieraz niekniętych wpływem człowieka. Przyczyn

szybkiego masowego wymierania płazów jest wiele, a niejednokrotnie zauważamy synergistyczne ich działanie. Jedną z ważniejszych przyczyn jest utrata i degradacja naturalnych siedlisk występowania płazów, będąca skutkiem działalności człowieka. Płazy jako zwierzęta dwuśrodowiskowe potrzebują do rozrodu środowiska wodnego, tymczasem liczba zbiorników wodnych maleje, mokradła i bagna są osuszane, a lasy wycinane. W efekcie woda jest w coraz mniejszym stopniu zatrzymywana w środowisku. Do tego dochodzi jej zanieczyszczenie. Jedną z istotnych przyczyn wymierania płazów są choroby zakaźne

Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych. Przewodniki metodyczne: <http://siedliska.gios.gov.pl/pl/publikacje/przewodniki-metodyczne>

(np. wywoływane przez mikroskopijne grzyby pasożytnicze z rodzaju *Batrachochytrium* czy różne rodzaje ranawirusów), a także rozszerzanie zasięgów przez gatunki inwazyjne, rozbudowa infrastruktury komunikacyjnej i terenów zurbanizowanych.

Instytut Ochrony Przyrody PAN od wielu lat włącza się w badania naukowe nad tą grupą kręgowców i realizuje projekty mające na celu ich czynną ochronę oraz monitorowanie ich populacji i siedlisk.

Zbierane są dane o występowaniu płazów w całej Polsce. Informacje posłużyły do opracowania i opublikowania dwóch wydań *Atlasu płazów i gadów Polski* w latach 2003 i 2018. W trakcie powstawania drugiego wydania Atlasu uruchomiona została interaktywna baza danych wraz z mapami rozmieszczenia gatunków. Każdy może zgłosić obserwację płazów poprzez stronę: <https://www.iop.krakow.pl/plazygady/zglos-observacje>

Na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska Instytut brał udział w opracowaniu metodyk monitoringu wybranych gatunków płazów oraz koordynowaniu monitoringu płazów.

Realizowane są projekty naukowe:

Obszar badawczy **Płazy i ich mikroby** w ramach projektu **ECOPOND – Ekologia zbiorników słodkowodnych w kontekście wpływu działalności człowieka i regionu geograficznego – DNA środowiskowe i nie tylko**. Badania dotyczą mikrobiomu skóry płazów, ze szczególnym uwzględnieniem bakterii, grzybów i patogennego grzyba *Batrachochytrium dendrobatidis*. Ich celem

ATLAS
PŁAZÓW
I GADÓW
POLSKI

<https://www.iop.krakow.pl/plazygady>

jest poszerzenie wiedzy na temat tworzenia się i funkcjonowania mikrobiomu gospodarza w odniesieniu do chorób.

Krajobraz dźwięku, czyli o komunikacji wśród płazów. Projekt ma na celu sprawdzenie wpływu informacji socjalnej na rozmieszczenie płazów oraz tego, w jaki sposób płazy kierują się tą informacją podczas wybierania miejsc do rozrodu.

Wpływ nieprzewidywalności siedliska na system rozrodczy salamandry płamistej *Salamandra salamandra* – „bet-hedging” (Grant N N304 353539)

Projekty wdrożeniowe:

Przywrócenie drożności korytarza ekologicznego doliny rzeki Biała Tarnowska (POIS-05.02.00-00-084/08). Projekt obejmował m.in. działania w celu przywrócenia łączności populacji kumaka górskiego *Bombina variegata*. W projekcie wykonano 26 stanowisk rozrodczych dla kumaków; prowadzono również telemetrię osobników.

Renaturyzacja śródlądowej delty rzeki Nidy (projekt LIFE17 NAT/PL/000018). Projekt obejmuje m.in. restytucję populacji gatunków ściśle ochronionych: kumaka nizinnego i traszki grzebieniastej.

Małgorzata Łaciak

laciak@iop.krakow.pl

Zakład Ochrony Ekosystemów

Instytut Ochrony Przyrody PAN

al. Adama Mickiewicza 33, 31-120 Kraków